

افزایش مسمومیت با سرب در معتادان/آنالیز درستی از مرگ و میر معتادان وجود ندارد

در حالیکه آنالیز درستی از علت مرگ معتادان وجود ندارد اما در چند ماه گذشته میزان مسمومیت با سرب در سراسر کشور افزایش یافته است و به نظر می رسد تریاک آلوده به سرب در سراسر کشور توزیع شده باشد.

به گزارش ایسکانیوز و به نقل از مهر، سه سال پیش مدیرعامل جمعیت خیریه تولد دوباره از افزایش مقدار ناخالصی در مواد مخدر به ویژه در تریاک و هرویین خبر داد [شماره ۲۸۰۰ روزنامه اعتماد/۲۰ مهر ۱۳۹۲]، حالا چند روزی است که باز هم مسئولان دولتی درباره افزایش بیش از حد سرب در ماده مخدر تریاک و مسمومیت معتادان هشدار داده اند. عباس دیلمی زاده درباره این هشدارها می گوید: وجود سرب در مواد مخدر، مسئله جدیدی نیست. سال هاست که قاچاقچیان از سرب به عنوان یکی از افزودنی ها به مواد مخدر استفاده می کنند.

مدیرعامل جمعیت خیریه تولد دوباره در پاسخ به این سؤال که چه عاملی باعث می شود که میزان ناخالصی در مواد افزایش پیدا کند، می گوید: افزایش قیمت و مسئله اقتصاد. افزایش قیمت ممکن است به خاطر بالا رفتن قیمت مواد مخدر در افغانستان یا اقدام های پلیسی برای مقابله با فروش مواد مخدر باشد. در چنین شرایطی ممکن است قیمت مواد حتی بیش از ۵۰ درصد افزایش پیدا کند.

به گفته او این افزایش قیمت های ناگهانی، احتمالاً نوع ماده مصرفی و الگوی مصرف تعداد زیادی از مصرف کنندگان مواد را تغییر می دهد چون معمولاً مصرف کنندگان مواد بودجه مشخصی برای خرید مواد دارند و از آنجایی که تحت هر شرایطی باید مواد مورد نیازشان را تأمین کنند، مجبور می شوند از راهکاری برای حل مشکلاتشان استفاده کنند که البته در چنین مواقعی، فروشندگان مواد مخدر هم با افزودن ناخالصی به مواد سعی می کنند قیمت را در حد تعادل نگه دارند. به طوری که مثلاً یک کیلو تریاک را به یک کیلو و ۴۰۰ گرم تبدیل کنند تا هم خودشان سود کنند و هم قدرت خرید مصرف کننده خیلی تغییری نکند.

دیلمی زاده می گوید: به جز سرب، مواد دیگری هم وجود دارد که به عنوان افزودنی به مخدرها اضافه می شود که کم خطر هم هست. به اعتقاد او یکی از خدمات کاهش آسیب می تواند این باشد که خرده فروشان یاد بگیرند از چه موادی به عنوان افزودنی استفاده کنند که مشتریانشان کمتر آسیب ببینند.

به گفته او، وقتی تریاک از تولیدکننده اصلی یعنی کشاورز خریداری می شود تا زمانی که به مقصد برسد، دستخوش تغییرات زیادی می شود. هر چه بازارهای فروش از محل تولید دورتر باشد این تغییرات بیشتر است و هر چه از سمت شرق به سمت غرب دنیا می رویم میزان این افزودنی ها بیشتر می شود و در نتیجه خطر مرگ و میر معتادان هم بالا می رود.

به اعتقاد دیلمی زاده در چنین شرایطی سیستم بهداشتی و درمانی باید به مسئله ورود پیدا کند و راهحلی برای این مشکل پیدا کند. به طوری که برای حل چنین مشکلاتی باید راهکارهای متفاوت و پیچیده ای طراحی و برنامه ریزی کرد؛ اما مهم ترین مسئله این است که مواد مخدر به طور مداوم و منظم آنالیز شود و شبکه پایش مصرف و پایش قیمت داشته باشیم تا بتوانیم هر لحظه شرایط را رصد کنیم و در شرایط اضطراری، تصمیم گیری درستی انجام دهیم.

همه گیری مسمومیت با سرب نگران کننده است

دکتر محمدرضا قدیرزاده عضو گروه مطالعات اعتیاد مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، هم وجود ناخالصی و سرب در مواد مخدر را اتفاق جدیدی نمی‌داند اما معتقد است که این بار با دفعات قبل فرق دارد.

او می‌گوید: در گذشته هم مواردی از مسمومیت با سرب در یک منطقه جغرافیایی خاص و در مدت‌زمان کوتاهی گزارش می‌شد که نشان از آن داشت که یک خرده‌فروش یا عمده‌فروش مواد مخدر برای کسب سود بیشتر، تخلف کرده و مقادیری سرب به تریاک یا ماده دیگری اضافه کرده است اما حالا داستان فرق می‌کند. از دو، سه ماه گذشته تاکنون تعداد گزارش‌های مسمومیت با سرب نسبت به قبل بسیار بیشتر شده است و این گزارش‌ها به یک منطقه خاص جغرافیایی یا استان مربوط نمی‌شود بلکه تقریباً می‌توان گفت نوعی همه‌گیری مسمومیت با سرب در بین مصرف‌کنندگان تریاک در همه استان‌های کشور اتفاق افتاده است.

به گفته قدیر زاده، بیشتر کسانی که با علائم مسمومیت با سرب به بیمارستان‌ها مراجعه کرده‌اند، مصرف‌کننده تریاک آن هم به شیوه خوراکی بوده‌اند و همین مسئله این ذهنیت را تقویت کرده است که این مسمومیت‌ها به دلیل سربی است که به ماده مصرفی آن‌ها اضافه شده است. از آنجایی هم که تقریباً همه استان‌های کشور درگیر این نوع مسمومیت شده‌اند، این فرض تقویت می‌شود که مقدار زیادی تریاک آلوده به سرب در کشور توزیع شده است که شاید کار مافیای مواد مخدر باشد.

عضو گروه مطالعات اعتیاد مرکز تحقیقات پزشکی قانونی در پاسخ به این سؤال که آیا آماری از تعداد کسانی که با سرب مسموم شده‌اند، وجود دارد یا خیر، می‌گوید: چنین آماری را معاونت درمان وزارت بهداشت می‌تواند در اختیار شما قرار دهد؛ احتمالاً چنین مواردی در بیمارستان‌ها ثبت می‌شوند چون مسمومیت با سرب یک مسمومیت عادی نیست که هر روز مراجعه‌کننده‌ای برای آن وجود داشته باشد. فقط صاحبان مشاغلی که با سرب در ارتباط هستند مانند باطری‌سازان ممکن است دچار چنین مسمومیتی شوند؛ اما وقتی در استان‌های مختلف افرادی از رده‌های مختلف اجتماعی و مشاغل گوناگون به دلیل مسمومیت با سرب به بیمارستان مراجعه می‌کنند که تنها وجه مشترک آن‌ها مصرف تریاک آن‌هم به صورت خوراکی است باید چه نتیجه‌ای گرفت؟

به گفته او وقتی بیشتر می‌توان به وسعت و اهمیت این آلودگی پی برد که از شهرهای مختلف برای داروی تخصصی مسمومیت با سرب تقاضا وجود دارد، چنین خواسته‌ای نشان از آن دارد که اتفاقی در این شهرها افتاده است.

قدیرزاده در پاسخ به این سؤال که آیا در پزشکی قانونی اطلاعاتی از تعداد مرگ‌ومیرهایی که بر اثر مسمومیت با سرب اتفاق افتاده وجود دارد یا خیر می‌گوید: در مواردی که علت فوت مسمومیت باشد، جسد باید برای تعیین علت فوت، به پزشکی قانونی ارجاع شود ولی با توجه به اینکه فوت ناشی از مسمومیت با سرب مشخص و تعیین علت آن در بیمارستان نیز امکان‌پذیر است لذا این مورد به پزشکی قانونی ارجاع نمی‌شود بنابراین آمار دقیقی از فوت ناشی از مسمومیت سرب در این سازمان وجود ندارد درحالی که معاونت بهداشتی وزارت بهداشت که مسئول ثبت موارد فوت در کشور است می‌تواند به این سؤال پاسخ دهد.

روابط عمومی سازمان پزشکی قانونی کشور، حدود دو هفته قبل اعلام کرده بود که سومصرف مواد مخدر در سال گذشته، جان سه هزار و سه نفر را گرفته است. از قدیرزاده در مورد علت این مرگ‌ومیرها سؤال می‌کنیم و اینکه آیا آنالیزی از علت مرگ‌ومیر این معتادان انجام شده است، می‌گوید: همان‌طوری که در همان خبر هم آمده است، از کل تلفات اعتیاد یک هزار و ۷۲۸ نفر به دلیل مسمومیت حاد، ۸۵۴ نفر به دلیل عوارض مصرف طولانی‌مدت و ۴۲۱ نفر به دنبال مصرف روان‌گردان‌ها جان خود را از دست داده‌اند.

مدیرعامل جمعیت خیریه تولد دوباره، نظر قدیرزاده را تایید نمی‌کند و معتقد است آنالیز درستی از دلایل مرگ‌ومیر معتادان وجود ندارد. دیلمی زاده می‌گوید: فارغ از هیاهوهای موجود به نظرم پرداختن به این نکته مهم است که ما هنوز نمی‌دانیم که معتادان واقعاً به چه دلایلی می‌میرند. سال‌ها قبل این اشکال را مطرح کردم و از پزشکی قانونی درخواست کردم که آنالیز دقیقی از علت مرگ این بیماران ارائه کنند تا مشخص شود که چه تعدادی به دلیل وجود افزودنی به مواد جانشان را از دست می‌دهند، چه مواد افزودنی در مواد وجود دارد و دلایل مرگ‌ومیر به صورت دقیق و تفکیک مشخص شوند. در آن زمان یکی از دوستان در پزشکی قانونی گفت که چنین کاری را می‌توان انجام داد اما در صورتی که ستاد مبارزه با مواد مخدر، بودجه کافی در اختیار این سازمان قرار دهد.

مدیرعامل جمعیت خیریه تولد دوباره اشکال دیگری هم به ثبت تعداد مرگ‌ومیرهای مصرف‌کننده‌های مواد وارد می‌داند. او معتقد است، پزشکی قانونی نمی‌تواند همه مرگ‌هایی را که به دلیل مصرف مواد اتفاق افتاده است، ثبت کند چون برخی از معتادان به دلایل مختلف در بیمارستان یا منزل می‌میرند. باوجوداینکه خیلی از این مرگ‌ها هم به دلیل مصرف مواد است، هرگز ثبت نمی‌شود و دلیل دیگری مثلاً مثل ایست قلبی برای چنین مواردی ثبت می‌شود و اطلاعاتش به پزشکی قانونی نمی‌رسد.

او با بیان اینکه پزشکی قانونی هر سال تنها تعداد مرگ‌ومیر معتادان را اعلام کند، کفایت نمی‌کند، گفت: اطلاعاتی که این سازمان در اختیار جامعه قرار می‌دهد در این حد است که مرگ‌ومیر امسال نسبت به سال قبل چقدر رشد یا کاهش داشته درحالی‌که این اطلاعات کافی نیست. من فکر می‌کنم چنین آماری نمی‌تواند به اندازه کافی به سیستم‌های برنامه‌ریزی کمک کند. سازمان پزشکی قانونی بهتر است آنالیز دقیق دلایل مرگ‌ومیر را به تفکیک سال در اختیار محققان قرار دهد تا با توجه به شواهد، پژوهش‌هایی درست و دقیق انجام شود.

نگرانی از آلودگی شربت تریاک

گزارش‌های متعددی که از بخش اورژانس بیمارستان‌های سراسر کشور درباره مسمومیت با سرب به گوش مسئولان رسیده آنها را نگران کرده به طوری که دکتر پرویز افشار، سخنگوی ستاد مبارزه با مواد مخدر اعلام کرده که با هماهنگی به عمل آمده با وزارت بهداشت و مراکز درمانی، توزیع سریع و فوری شربت تریاک در تمامی مراکز درمانی کشور فراهم شده و مراکز درمانی می‌توانند با قید فوریت سهمیه اضافه درخواست کنند و همچنین بر اساس اعلام سازمان غذا و دارو ذخیره شربت تریاک و سایر داروهای آگونیست در حد کفایت موجود است و نگرانی در این زمینه وجود ندارد. حالا دیلمی زاده سئوالی مطرح می‌کند که جای تأمل دارد. او می‌گوید: شربت تریاک از تریاکی تهیه می‌شود که توسط پلیس از قاچاقچیان کشف می‌شود حال سئوال اینجاست که اگر سرب و سایر افزودنی‌ها در مواد مکشوفه وجود داشته باشد، آیا این احتمال وجود ندارد که شربت تریاک هم به سرب آغشته باشد؟